

สภานา

(๓๑ ทวิ)

สำหรับศาลใช้

คำพิพากษา

คดีหมายเลขดำที่ ๔๙๑๒-๔๙๑๙/๒๕๓๘,

๔๙๒๐-๔๙๓๖/๒๕๓๘, ๔๙๓๘-๔๙๔๐/๒๕๓๘,

๔๙๔๓-๔๙๕๓/๒๕๓๘

คดีหมายเลขแดงที่ ๑๐๖๙๖-๑๐๖๙๗/๒๕๓๘,

๑๐๖๙๔-๑๐๗๑๐/๒๕๓๘, ๑๐๗๑๒-๑๐๗๑๔/๒๕๓๘,

๑๐๗๑๗-๑๐๗๒๗/๒๕๓๘

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลแรงงานกลาง

วันที่ ๓๐ เดือนพฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

ความแพ่ง

ระหว่าง	นางสมบุญ ศรีคำดอกแค	(ที่ ๑)	โจทก์
	บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด	ที่ ๑	
	นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล	ที่ ๒	จำเลย

เรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด

(๓๑ ทวิ)

สำหรับศาลใช้

- ๒ -

ระหว่าง	{	นายธนู เอี่ยมน้อย	(ที่ ๒)	โจทก์
		บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด	ที่ ๑	
		นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล	ที่ ๒	จำเลย

เรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด

ระหว่าง	{	นางมธุรส กลั่นแดง	(ที่ ๓)	โจทก์
		บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด	ที่ ๑	
		นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล	ที่ ๒	จำเลย

เรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด

ระหว่าง	{	นางอุไร ไชยชิต	(ที่ ๔)	โจทก์
		บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด	ที่ ๑	
		นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล	ที่ ๒	จำเลย

เรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด

/ นางลำอาน

ระหว่าง	นางสาวอาจ เพ็ชรจุ	(ที่ ๕)	โจทก์
	บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด	ที่ ๑	
	นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล	ที่ ๒	จำเลย

เรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด

ระหว่าง	นางทองสุข เขียมน้อย	(ที่ ๖)	โจทก์
	บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด	ที่ ๑	
	นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล	ที่ ๒	จำเลย

เรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด

ระหว่าง	นางสาวสุวิรัตน์ อยู่รอบเรียง	(ที่ ๗)	โจทก์
	บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด	ที่ ๑	
	นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล	ที่ ๒	จำเลย

เรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด

- ๕ -

ระหว่าง	นางสาวพุดม เรืองบุตร	(ที่ ๘)	โจทก์
	บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด	ที่ ๑	
	นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล	ที่ ๒	จำเลย

เรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด

ระหว่าง	นางสาวจรรยา สุขใหญ่	(ที่ ๙)	โจทก์
	บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด	ที่ ๑	
	นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล	ที่ ๒	จำเลย

เรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด

ระหว่าง	นางวันเพ็ญ ภูตาโก	(ที่ ๑๐)	โจทก์
	บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด	ที่ ๑	
	นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล	ที่ ๒	จำเลย

เรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด

/ นางประไพ

ระหว่าง	นางประไพ ดีเสนาะ	(ที่ ๑๑)	โจทก์
	บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด	ที่ ๑	
	นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล	ที่ ๒	จำเลย

เรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด

ระหว่าง	นางหวล เหลาสกุล	(ที่ ๑๒)	โจทก์
	บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด	ที่ ๑	
	นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล	ที่ ๒	จำเลย

เรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด

ระหว่าง	นางสาวมะลิ แสงจันทร์	(ที่ ๑๓)	โจทก์
	บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด	ที่ ๑	
	นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล	ที่ ๒	จำเลย

เรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด

ระหว่าง { นางประมวล เวียงสีมา (ที่ ๑๔) โจทก์
บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด ที่ ๑
นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล ที่ ๒ จำเลย

เรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด

ระหว่าง { นางชะลีย์ ครรติน์ (ที่ ๑๕) โจทก์
บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด ที่ ๑
นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล ที่ ๒ จำเลย

เรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด

ระหว่าง { นางจุฑามาศ ชัยบำรุงรักษา (ที่ ๑๖) โจทก์
บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด ที่ ๑
นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล ที่ ๒ จำเลย

เรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด

ระหว่าง	{	นางอำไพ สมศรี	(ที่ ๑๗)	โจทก์
		บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด	ที่ ๑	
		นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล	ที่ ๒	จำเลย

เรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด

ระหว่าง	{	นายวิเชียร ภูตาโก	(ที่ ๑๘)	โจทก์
		บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด	ที่ ๑	
		นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล	ที่ ๒	จำเลย

เรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด

ระหว่าง	{	นางสำราญ เดวิภูษณะวงศ์	(ที่ ๑๙)	โจทก์
		บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด	ที่ ๑	
		นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล	ที่ ๒	จำเลย

เรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด

- ๘ -

ระหว่าง	นายเดือน สีคำดอกแฉะ	(ที่ ๒๐)	โจทก์
	บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด	ที่ ๑	
	นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล	ที่ ๒	จำเลย
เรื่อง	กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด		
ระหว่าง	นางเดือนใจ บุญที่สุด	(ที่ ๒๑)	โจทก์
	บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด	ที่ ๑	
	นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล	ที่ ๒	จำเลย
เรื่อง	กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด		
ระหว่าง	นางทองใบ หนูมัน	(ที่ ๒๒)	โจทก์
	บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด	ที่ ๑	
	นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล	ที่ ๒	จำเลย
เรื่อง	กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด		

/ นางสมพร

ระหว่าง	นางสมพร มัทธิงผล	(ที่ ๒๓)	โจทก์
	บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด	ที่ ๑	
	นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล	ที่ ๒	จำเลย

เรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด

ระหว่าง	นางสาวบุญส่ง ทิมพัลสวัสดิ์	(ที่ ๒๔)	โจทก์
	บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด	ที่ ๑	
	นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล	ที่ ๒	จำเลย

เรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด

ระหว่าง	นางสาวบุญเรือน บัณฑิต	(ที่ ๒๕)	โจทก์
	บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด	ที่ ๑	
	นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล	ที่ ๒	จำเลย

เรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด

ระหว่าง	{	นางสาวศรีไพร อีร์วัฒน์	(ที่ ๒๖)	โจทก์
		บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด	ที่ ๑	
		นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล	ที่ ๒	จำเลย

เรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด

ระหว่าง	{	นายสุรพล บั๊นงาม	(ที่ ๒๗)	โจทก์
		บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด	ที่ ๑	
		นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล	ที่ ๒	จำเลย

เรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด

ระหว่าง	{	นางณัฐพร แซ่โล้ว	(ที่ ๒๘)	โจทก์
		บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด	ที่ ๑	
		นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล	ที่ ๒	จำเลย

เรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด

ระหว่าง	นางสาวกัจจรา แซ่อึ้ง	(ที่ ๒๙)	โจทก์
	บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด	ที่ ๑	
	นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล	ที่ ๒	จำเลย

เรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด

ระหว่าง	นางเสียน สีน้อย	(ที่ ๓๐)	โจทก์
	บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด	ที่ ๑	
	นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล	ที่ ๒	จำเลย

เรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด

ระหว่าง	นางสาวจำเนียร กล้วยไม้ ณ อยุธยา	(ที่ ๓๑)	โจทก์
	บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด	ที่ ๑	
	นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล	ที่ ๒	จำเลย

เรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด

/ นางสาวทิพย์

ระหว่าง	{	นางสาวทิพย์ วงศ์ทองดี	(ที่ ๓๒)	โจทก์
		บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด	ที่ ๑	
		นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล	ที่ ๒	จำเลย

เรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด

ระหว่าง	{	นางพิณมณี สายคำ	(ที่ ๓๓)	โจทก์
		บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด	ที่ ๑	
		นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล	ที่ ๒	จำเลย

เรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด

ระหว่าง	{	นางสาวชัชรี มุระดา	(ที่ ๓๔)	โจทก์
		บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด	ที่ ๑	
		นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล	ที่ ๒	จำเลย

เรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด

/ นางจำปี

ระหว่าง { นางจำปี มณีสวัสดิ์ (ที่ ๓๕) โจทก์
บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด ที่ ๑
นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล ที่ ๒ จำเลย

เรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด

ระหว่าง { นางสาวทองใบ คงสมนวน (ที่ ๓๖) โจทก์
บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด ที่ ๑
นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล ที่ ๒ จำเลย

เรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด

ระหว่าง { นางแจ้ว ชนนิยม (ที่ ๓๗) โจทก์
บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด ที่ ๑
นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล ที่ ๒ จำเลย

เรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด

/ นางสาวลำดวน

ระหว่าง	{	นางสาวลำดวน เอ็มพันธุ์	(ที่ ๓๘)	โจทก์
		บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด	ที่ ๑	
		นายพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล	ที่ ๒	จำเลย

เรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ละเมิด

คดีทั้งสามสืบแปรต้นจำนวนนี้ศาลแรงงานกลางมีคำสั่งให้รวมพิจารณาพิพากษาเข้าด้วยกันโดยให้เรียกโจทก์เรียงตามลำดับจำนวนว่าโจทก์ที่ ๑ ถึงโจทก์ที่ ๓๘

โจทก์ทั้งสามสืบแปรต้นฟ้องเป็นโจทก์ความทำนองเดียวกันว่า โจทก์แต่ละคนเป็นลูกจ้างของจำเลยที่ ๑ โดยมีวันเข้าทำงาน ตำแหน่งหน้าที่การงาน และอัตราค่าจ้างตามฟ้องจำเลยที่ ๑ ประกอบกิจการอุตสาหกรรมปั่นด้ายและทอผ้า ซึ่งอยู่ภายใต้การรับผิดชอบดูแลของจำเลยที่ ๒ กรรมการผู้จัดการ ในกระบวนการผลิตเส้นด้ายและทอผ้า จำเลยที่ ๑ จะให้ลูกจ้างของจำเลยที่ ๑ นำก้อนฝ้ายชนิดต่าง ๆ มาจิกออกและผสมใส่ในรางตีฝ้ายปั่นให้เป็นเส้นด้ายแล้วทอเป็นผืนผ้าด้วยเครื่องจักร โดยลูกจ้างเป็นผู้ควบคุมอยู่ในอาคารในโรงงานของจำเลยที่ ๑ อาคารดังกล่าวเป็นอาคารปิดทึบใช้แสงสว่างจากไฟฟ้าในการทำงาน กระบวนการผลิตเส้นด้ายและทอผ้าดังกล่าวจะมีฝุ่นฝ้ายเกิดขึ้นตลอดเวลา ซึ่งตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน กฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน และกฎหมายอื่น ๆ ได้กำหนดให้นายจ้างต้องมีหน้าที่ดำเนินการมิให้เกิดภาวะแวดล้อมในการทำงานที่อาจเป็นอันตรายแก่ลูกจ้าง เช่น ไม่ให้มีเส้นใยฝุ่นฝ้ายละออง ที่เป็นอันตรายรวมทั้งต้องปฏิบัติตามมาตรการต่าง ๆ ที่กฎหมายกำหนด เพื่อลดปริมาณและอันตรายของสิ่ง

/ เหล่านั้น

เหล่านั้น และจัดอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยให้แก่คนงานอย่างได้มาตรฐานและเพียงพอ จำเลย ทั้งสองจึงมีหน้าที่ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย โดยจำเลยทั้งสองจะต้องดำเนินการป้องกันมิให้ ผู้ฝ้ายในโรงงานของจำเลยที่ ๑ เกินปริมาณที่กฎหมายกำหนด มิให้โรงงานเป็นแหล่งมลพิษ จัดให้มีเครื่องป้องกันอันตรายสำหรับงานอันอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยหรือร่างกายของลูกจ้าง และโจทก์ทั้งสามสืบแปด และต้องจัดให้มีเครื่องป้องกันอันตรายจากฝุ่นฝ้ายที่มีประสิทธิภาพให้แก่ ลูกจ้างและโจทก์ทั้งสามสืบแปดอย่างเพียงพอ เพื่อมิให้เกิดอันตรายดังกล่าวต่อลูกจ้าง แต่โจทก์ ทั้งสามสืบแปด สหภาพแรงงานของลูกจ้างจำเลยที่ ๑ และพนักงานเจ้าหน้าที่ได้เคยขอหรือสั่งให้ จำเลยทั้งสองแก้ไขปรับปรุงและปฏิบัติตามกฎหมาย จำเลยทั้งสองก็หาได้ทำเช่นนั้นไม่ โดยจำเลย ทั้งสองไม่สนใจว่าสิ่งแวดล้อมดังกล่าวจะเป็นอันตรายต่อลูกจ้างของจำเลยที่ ๑ อย่างไร มุ่งที่จะ แลวงหากำไรจากกิจการแต่ฝ่ายเดียว เป็นผลให้โจทก์ทั้งสามสืบแปดและลูกจ้างอื่น ๆ ของจำเลยที่ ๑ ป่วยเป็นโรคบิลลีโนสิส การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ต่อโจทก์ทั้งสามสืบแปดและลูกจ้างอื่น ๆ โดยผิดกฎหมาย หรือการบริหารและจัดการโรงงานของ จำเลยที่ ๑ ในลักษณะที่มีแต่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ทั้งสามสืบแปดและลูกจ้างของจำเลย ที่ ๑ เป็นเหตุให้โจทก์ทั้งสามสืบแปดได้รับความเสียหายแก่ร่างกายและสุขภาพอนามัย เป็นการ ละเมิดต่อโจทก์ทั้งสามสืบแปด โดยจำเลยทั้งสองได้ร่วมกันกระทำผิดกฎหมายและละเมิดต่อโจทก์ ทั้งสามสืบแปดเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี ตลอดมาจนกระทั่งปัจจุบัน นอกจากนั้น จำเลยทั้งสอง ยังไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอื่น ๆ เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นต้น ด้วย เมื่อโจทก์ทั้งสามสืบแปดเข้าทำงานเป็นลูกจ้างของจำเลยที่ ๑ จึงต้องสูดเอา ฝุ่นฝ้ายเข้าไปเป็นจำนวนมาก ต่อมาก็พบว่าโจทก์ทั้งสามสืบแปดเริ่มมีอาการเจ็บป่วยบ่อย ๆ เกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ จึงได้เริ่มรักษาพยาบาลอาการเจ็บป่วยดังกล่าวโดยซื้อยา

มารับประทานเองบ้าง ได้รับการตรวจรักษาจากแพทย์ตามคลินิกหรือตามโรงพยาบาลบ้าง แต่อาการป่วยดังกล่าวก็ไม่หาย กลับมีอาการเจ็บป่วยรุนแรงขึ้น จึงได้ทำการตรวจรักษาที่คลินิกอาชีวเวชศาสตร์และสิ่งแวดล้อม โรงพยาบาลราชวิถี แพทย์ได้ตรวจร่างกายของโจทก์ทั้งสามสิบแปด และวินิจฉัยว่าป่วยเป็นโรคบิสสิโนสิสดังที่ระบุไว้ในประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง โรคซึ่งเกิดขึ้นเกี่ยวเนื่องจากการทำงาน ลงวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๑๕ เนื่องจากโจทก์ทั้งสามสิบแปดได้สุดท้ายใจเอาฝุ่นฝ้ายจากการทำงานในโรงงานของจำเลยที่ ๑ เข้าไปเป็นประจำต่อเนื่องเป็นเวลายาวนาน ในขณะที่ปฏิบัติงานในโรงงานของจำเลยที่ ๑ ซึ่งนอกจากโจทก์ทั้งสามสิบแปดแล้ว ลูกจ้างของจำเลยคนอื่น ๆ ประมาณ ๒๐๐ คน ก็มีอาการเจ็บป่วยด้วยโรคบิสสิโนสิสเช่นกัน ดังนั้นโจทก์ทั้งสามสิบแปดและลูกจ้างอื่นประมาณ ๑๓๐ คน จึงได้ยื่นคำร้องเรียกเงินทดแทน ต่อมาคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนได้วินิจฉัยว่าโจทก์ทั้งสามสิบแปดและลูกจ้างของจำเลยดังกล่าวป่วยเป็นโรคบิสสิโนสิส อันเนื่องจากการทำงานในโรงงานของจำเลยที่ ๑ จริง และวินิจฉัยให้โจทก์ทั้งสามสิบแปดมีสิทธิได้รับเงินทดแทนตามกฎหมาย การกระทำของจำเลยทั้งสองนอกจากจะเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายเป็นการละเมิดต่อโจทก์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตลอดมาแล้ว เมื่อพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕ มีผลใช้บังคับ จำเลยทั้งสองก็ยังมีได้ปรับปรุงสภาพแวดล้อมดังกล่าวในโรงงาน โรงงานของจำเลยที่ ๑ ยังมีฝุ่นฝ้ายซึ่งเป็นมลพิษและวัตถุอันตราย เป็นอันตรายต่อโจทก์ทั้งสามสิบแปดและลูกจ้างของจำเลยที่ ๑ อยู่ตลอดมา โรงงานจำเลยที่ ๑ จึงเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษ โดยเป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดหรือเป็นแหล่งกำเนิดของการรั่วไหลหรือการแพร่กระจายของมลพิษฝุ่นฝ้ายอันเป็นเหตุให้โจทก์ทั้งสามสิบแปดและลูกจ้างอื่นของจำเลยที่ ๑ ได้รับอันตรายแก่ชีวิตร่างกายหรือสุขภาพอนามัย คือทำให้โจทก์ทั้งสามสิบแปดป่วยเป็นโรคบิสสิโนสิส ซึ่งจำเลยที่ ๑ ในฐานะเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ จำเลยที่ ๒ ในฐานะที่เป็น

กรรมการผู้จัดการของจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบดูแลการดำเนินการของจำเลยที่ ๑ มีหน้าที่ร่วมกันรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายเพื่อการกระทำของจำเลยทั้งสองต่อโจทก์ทั้งสามสืบแปด ไม่ว่าจะการรั่วไหลหรือการกระจายของมลพิษนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของจำเลยที่ ๒ หรือไม่ก็ตาม การกระทำและละเว้นการกระทำของจำเลยทั้งสองดังกล่าวทำให้โจทก์ทั้งสามสืบแปดได้รับความเสียหายหรือต้องเสียค่าใช้จ่ายหรือขาดรายได้ไปเป็นค่ารักษาพยาบาล ค่าทดแทนเพื่อสุขภาพอนามัย และค่าขาดรายได้ของบุคคลในครอบครัว จำเลยทั้งสองต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายดังกล่าว ขอให้บังคับจำเลยทั้งสองร่วมกันชดใช้ค่าเสียหายให้แก่โจทก์ทั้งสามสืบแปดตามคำขอท้ายฟ้องของโจทก์แต่ละสำนวน และให้จำเลยทั้งสองแก้ไขโรงงานให้อยู่ในสภาพปลอดภัยจากมลภาวะภายในเวลาที่ศาลกำหนดแล้วรายงานให้ศาลทราบเป็นระยะพร้อมคำรับรองของพนักงานเจ้าหน้าที่และให้จำเลยทั้งสองเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสารเคมีกับวัตถุอันตรายพร้อมทั้งมาตรการในการป้องกันให้ศาลทราบเป็นระยะ

จำเลยทั้งสองทั้งสามสืบแปดสำนวนให้การร่วมกันว่า โจทก์ทั้งสามสืบแปดฟ้องให้จำเลยทั้งสองชำระค่าเสียหายโดยบรรยายฟ้องว่าจำเลยทั้งสองจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำให้โจทก์ทั้งสามสืบแปดได้รับความเสียหายต่ออนามัยอันเข้าลักษณะการทำละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐ สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายดังกล่าวขาดอายุความเมื่อพ้นปีหนึ่งนับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน โจทก์ทั้งสามสืบแปดกล่าวอ้างว่าโจทก์ทั้งสามสืบแปดถูกจำเลยทั้งสองทำละเมิดก่อนวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๓๗ จึงเป็นฟ้องซึ่งขาดอายุความ โจทก์ทั้งสามสืบแปดอ้างว่าเป็นโรคบิสสิโนสิสอันเป็นโรคซึ่งเกิดขึ้นเนื่องจากการทำงาน โจทก์ทั้งสามสืบแปดย่อมมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายในรูปของเงินทดแทนจากกองทุนเงินทดแทน ไม่มีสิทธิฟ้องเรียกร้องจากจำเลยทั้งสอง และโจทก์ทั้งสามสืบแปดไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายจาก

จำเลยทั้งสองในส่วที่นอกเหนือจากเงินทดแทนที่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน จำเลยทั้งสองได้จัดมาตรการ เครื่องจักร อุปกรณ์และระบบการขจัดมลภาวะและจัดสภาวะแวดล้อมในการทำงานโดยปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องทุกประการแล้ว และทุกครั้งที่จำเลยที่ ๑ ได้รับการร้องขอจากลูกจ้าง สหภาพแรงงาน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ตรวจสอบหรือปรับปรุงในเรื่องเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน จำเลยทั้งสองมิได้นิ่งนอนใจหรือไม่นำพาดังที่โจทก์ทั้งสามสืบแปลกกล่าวอ้าง จำเลยทั้งสองจะริบดำเนินการตรวจสอบและปรับปรุงอย่างเต็มความสามารถทันทีทุกครั้ง จำเลยทั้งสองจึงมิได้จงใจหรือประมาทเลินเล่อดังที่กล่าวอ้างในคำฟ้อง โจทก์ทั้งสามสืบแปลกมิได้ป่วยเป็นโรคปัสสาวะในส่วที่ ๒ บริหารกิจการของจำเลยที่ ๑ ในฐานะกรรมการผู้จัดการของจำเลยที่ ๑ จึงไม่ต้องรับผิดชอบส่วนตัว ขอให้ยกฟ้อง

ศาลแรงงานกลางพิจารณาแล้วพิพากษาให้จำเลยทั้งสองร่วมกันใช้ค่าเสียหายพร้อมดอกเบี้ยให้แก่โจทก์ที่ ๑ ถึงที่ ๑๗ และโจทก์ที่ ๑๙ ถึงโจทก์ที่ ๓๘ กับให้ยกฟ้องโจทก์ที่ ๑๘

โจทก์ทั้งสามสืบแปลกจำนวนและจำเลยทั้งสองจำนวนอุทธรณ์ต่อศาลฎีกา

ศาลฎีกาแผนกคดีแรงงานพิพากษาแก่เป็นว่า ให้ยกคำพิพากษาศาลแรงงานกลางที่วินิจฉัยชี้ขาดประเด็นข้อพิพาทระหว่างโจทก์ที่ ๑ ถึงที่ ๑๗ และที่ ๑๙ ถึงที่ ๓๘ กับจำเลยทั้งสองในประเด็นข้อพิพาทข้อที่ ๑ ที่ ๓ และที่ ๔ ให้ศาลแรงงานกลางฟังข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า ผ้าปิดจมูกที่จำเลยที่ ๑ จัดให้ลูกจ้างของจำเลยที่ ๑ ใช้ในโรงงานของจำเลยที่ ๑ ได้มาตรฐานตามที่ทางราชการกำหนดหรือไม่ จำเลยที่ ๑ ออกระเบียบให้พนักงานสวมใส่ผ้าปิดจมูกในการทำงานหรือไม่ และคอยควบคุมดูแลให้พนักงานปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าวหรือไม่ เพียงใด และหากจำเลยทั้งสองกระทำละเมิดต่อโจทก์ดังกล่าวการละเมิดได้เกิดขึ้นตั้งแต่เมื่อใด สิ้นสุดลงเมื่อใด โจทก์ดังกล่าวได้ทราบถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตั้งแต่เมื่อใด แล้วพิพากษาคดีใหม่เฉพาะ

- ๑๙ -

คู่ความดังกล่าวตามรูปคดีต่อไป นอกจากนี้แก้ไขให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลแรงงานกลาง และให้ยกอุทธรณ์ของโจทก์ที่ ๑๘

ศาลแรงงานกลางให้โจทก์ที่ ๑ ถึงที่ ๑๗ และที่ ๑๙ ถึงที่ ๓๘ กับจำเลยทั้งสองได้นำพยานหลักฐานเข้าสืบเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเพิ่มเติม โจทก์ที่ ๑ ถึงที่ ๑๗ และที่ ๑๙ ถึงที่ ๓๘ กับจำเลยทั้งสองได้นำพยานหลักฐานมาสืบเพิ่มเติมแล้ว ศาลแรงงานกลางจึงต้องฟังข้อเท็จจริงเพิ่มเติมและวินิจฉัยชี้ขาดประเด็นข้อพิพาทระหว่างโจทก์ที่ ๑ ถึงที่ ๑๗ และที่ ๑๙ ถึงที่ ๓๘ กับจำเลยทั้งสองในประเด็นข้อพิพาทข้อที่ ๑ ที่ ๓ และที่ ๔ ต่อไป และพิพากษาคดีใหม่เฉพาะคู่ความดังกล่าวตามรูปคดี

ศาลแรงงานกลางพิเคราะห์คำฟ้อง คำให้การ และพยานหลักฐานทั้งปวงของคู่ความแล้ว ในประเด็นข้อพิพาทข้อที่ ๑ ที่ว่า คดีของโจทก์ที่ ๑ ถึงที่ ๑๗ และที่ ๑๙ ถึงที่ ๓๘ ชาติอายุความหรือไม่ และในประเด็นข้อพิพาทข้อที่ ๓ ที่ว่า โจทก์ที่ ๑ ถึงที่ ๑๗ และที่ ๑๙ ถึงที่ ๓๘ ป่วยเป็นโรคบิสสิโนสิสจากการกระทำละเมิดของจำเลยทั้งสองหรือไม่นั้น จึงต้องวินิจฉัยข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานที่คู่ความนำสืบไว้ก่อนและที่นำสืบเพิ่มเติมต่อเนื่องกันไป จึงเห็นควรวินิจฉัยไปตามลำดับปัญหาที่เกิดในประเด็นข้อพิพาทดังกล่าว

ในประเด็นข้อพิพาทที่ว่าโจทก์ที่ ๑ ถึงที่ ๑๗ และที่ ๑๙ ถึงที่ ๓๘ ป่วยเป็นโรคบิสสิโนสิสจากการกระทำละเมิดของจำเลยทั้งสองหรือไม่นั้น จำเลยทั้งสองให้การว่าโจทก์แต่ละคนมิได้ป่วยเป็นโรคบิสสิโนสิส กรณีจึงมีปัญหาคือข้อแรกว่าโจทก์แต่ละคนป่วยเป็นโรคบิสสิโนสิสหรือไม่ ในข้อนี้ โจทก์ที่ ๑ ถึงที่ ๑๗ และที่ ๑๙ ถึงที่ ๓๘ และจำเลยทั้งสองต่างนำพยานบุคคลที่เกี่ยวข้องรวมทั้งตัวโจทก์แต่ละคนและจำเลยที่ ๒ ที่อ้างตนเองเป็นพยาน และต่างนำแพทย์ซึ่งได้แก่แพทย์หญิงอรพรรณ เมธาติลกกุล นายแพทย์สนทยา พริงล้ำภู และนายแพทย์ประพาฬ ยงใจยุทธ

/ มานาสืบ

- ๒๐ -

มานำสืบ ซึ่งข้อเท็จจริงเบื้องต้นฟังได้ว่าโจทก์แต่ละคนต่างได้ไปรับการตรวจและรักษาจาก แพทย์หญิงอรพรรณ และแพทย์หญิงอรพรรณวินิจฉัยว่า โจทก์แต่ละคนเป็นโรคบิสสิโนสิส โจทก์ แต่ละคนได้รับเงินทดแทนจากกองทุนเงินทดแทนแล้ว คงมีข้อเท็จจริงโต้แย้งกันว่ากรณีที่แพทย์ ซึ่งตรวจร่างกายโจทก์แต่ละคนแล้ววินิจฉัยว่าโจทก์แต่ละคนเป็นโรคบิสสิโนสิสนั้น การตรวจของแพทย์ ผู้วินิจฉัยดังกล่าวเชื่อถือได้หรือไม่ การตรวจวินิจฉัยว่าเป็นโรคบิสสิโนสิสควรใช้หลักเกณฑ์ขององค์การอนามัยโลกหรือของสมาคมจรรยาวิชาชีพแห่งประเทศไทย หรือเกณฑ์มาตรฐานการวินิจฉัยโรคจากการ ทำงานตามเอกสารหมาย จ.๒๕๖ เห็นว่า ข้อโต้แย้งดังกล่าวต่างก็เป็นความเห็นเกี่ยวกับวิธีการตรวจ วินิจฉัยซึ่งไม่มีบทกฎหมายใดกำหนดไว้ให้แน่ชัดว่า การวินิจฉัยว่าบุคคลใดเป็นโรคบิสสิโนสิสจักต้อง ดำเนินการอย่างไร ด้วยเครื่องมือประเภทใด ได้ค่าเป็นหน่วยนับเท่าใด หรือได้ผลการวัดหรือ การประเมินเป็นจำนวนเท่าใด เมื่อยังเป็นความเห็นที่โต้แย้งกันอยู่จึงต้องพิจารณาข้อเท็จจริง อื่นมาประกอบเข้าด้วยกัน ในหนังสือเกณฑ์มาตรฐานการวินิจฉัยโรคจากการทำงาน เอกสารหมาย จ.๒๕๖ ซึ่งมีชื่อหน่วยงาน คือ สำนักงานประกันสังคมและกรมการแพทย์ระบุว่า โรคบิสสิโนสิส หมายถึง โรคทางเดินหายใจที่เกิดจากการหายใจเอาฝุ่นฝ้าย ป่าน ปอ หรือลินินเข้าไป เกณฑ์การ วินิจฉัยโรคประกอบด้วย มีประวัติการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการสัมผัสฝุ่นฝ้าย ป่าน ปอ หรือลินิน อย่างชัดเจนและต่อเนื่องเป็นเวลา ๑ ปีขึ้นไป และเกณฑ์การวินิจฉัยโรคจากการประกอบอาชีพ และสิ่งแวดล้อม เอกสารหมาย ล.๙ ก็ระบุว่าโรคบิสสิโนสิสเกิดจากการหายใจเอาฝุ่นฝ้าย ป่าน ปอ หรือลินิน เข้าไปในปอดอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานมากกว่า ๒ ปีขึ้นไป โจทก์แต่ละคนทำงาน กับจำเลยทั้งสองมาเป็นเวลาดังแต่ ๙ ปี ถึง ๓๐ ปี ย่อมได้รับฝุ่นฝ้ายจากการทำงานในโรงงานของ จำเลยทั้งสองเป็นจำนวนมากตลอดมา จึงเป็นโรคบิสสิโนสิสได้ เมื่อแพทย์หญิงอรพรรณซึ่งมีความรู้ และประสบการณ์ทางด้านอาชีพเวชศาสตร์และสิ่งแวดล้อมทำงานประจำอยู่ที่คลินิกอาชีพเวชศาสตร์

/ และสิ่งแวดล้อม

- ๒๑ -

และสิ่งแวดล้อม โรงพยาบาลราชวิถี ได้ตรวจรักษาโรคหัวใจแต่ละคนแล้ววินิจฉัยว่าโรคหัวใจแต่ละคนป่วยเป็นโรคบิสสิโนสิส ทั้งการตรวจวินิจฉัยก็ได้ใช้หลักเกณฑ์การวินิจฉัยขององค์การอนามัยโลก แม้จะมีข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับหลักฐานประกอบ เช่น การไม่มีกระดาษที่แสดงกราฟของเครื่องตรวจสมรรถภาพปอด (สไปโรมิเตอร์) เป็นต้น แต่เมื่อยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงใดที่แสดงว่าแพทย์หญิงอรพรรณตรวจและวินิจฉัยโรคของโรคหัวใจแต่ละคนไปโดยทุจริตหรือผิดหลักวิชาการทางการแพทย์อาชีวเวชศาสตร์ และไม่มีแพทย์คนใดได้ตรวจร่างกายของโรคหัวใจแต่ละคนในระยะเวลาเดียวกับที่แพทย์หญิงอรพรรณตรวจแล้วมีความเห็นอันเชื่อได้ในหลักวิชาการทางแพทย์อาชีวเวชศาสตร์ว่าโรคหัวใจคนหนึ่งคนใดไม่ได้ป่วยด้วยโรคบิสสิโนสิสแล้ว ข้อเท็จจริงก็ต้องฟังว่าโรคหัวใจแต่ละคนมีอาการป่วยเป็นโรคบิสสิโนสิส ในขณะที่ไปตรวจรักษาที่แพทย์หญิงอรพรรณและแพทย์หญิงอรพรรณออกใบรับรองของแพทย์ว่าโรคหัวใจแต่ละคนเจ็บป่วยด้วยโรคบิสสิโนสิสตามเอกสารหมายเลข ล.พ.๑๔ ส่วนหลังจากที่แพทย์หญิงอรพรรณตรวจและออกใบรับรองให้แก่โรคหัวใจแต่ละคนแล้วโรคหัวใจแต่ละคนอาจมีอาการป่วยต่อมาหรือมีอาการดีขึ้นหรือทุเลาลงหรืออาจจะหายจากการเจ็บป่วยดังกล่าวของโรคหัวใจที่ ๑ ถึงที่ ๑๗ และที่ ๑๙ ถึงที่ ๓๔ ฉบับลงวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๔๙ ก็เป็นไปได้ซึ่งไม่มีข้อเท็จจริงในส่วนนี้ชัดเจน เนื่องจากไม่มีการตรวจร่างกายของโรคหัวใจแต่ละคนและแพทย์ออกใบรับรองในช่วงเวลาต่อมาดังเช่นกรณีของโรคหัวใจที่ ๑๘ ซึ่งเมื่อตรวจร่างกายในวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๔๐ แล้วพบว่าไม่เป็นโรคบิสสิโนสิส และการที่โรคหัวใจบางคนไม่ยินยอมให้มีการตรวจร่างกายโดยแพทย์อื่นใดต่อมาดังที่ปรากฏในคดีต่าง ๆ ตามที่จำเลยทั้งสองอ้างไว้ นั้น ก็ไม่อาจรับฟังว่าโรคหัวใจเหล่านั้นไม่เป็นโรคบิสสิโนสิสทุกคนได้ เนื่องจากเป็นเรื่องข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายในแต่ละคดีที่จำเลยที่ ๑ พ้องเพิกถอนคำวินิจฉัยของสำนักงานกองทุนเงินทดแทนและมติคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทน

กรณีจึงมีปัญหาข้อต่อไปว่า เหตุที่โจทก์ที่ ๑ ถึงที่ ๑๗ และที่ ๑๙ ถึงที่ ๓๔ ป่วย เป็นโรคปัสสาวะในสัสนั้นเกิดจากการกระทำละเมิดของจำเลยทั้งสองหรือไม่ สำหรับกรณีโจทก์แต่ละคน กล่าวหาในคำฟ้องกรณีแรกว่าจำเลยทั้งสองฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานนั้น เห็นว่า ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง ความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับภาวะแวดล้อม (สารเคมี) ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๒๐ อันเป็นกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานที่ใช้บังคับอยู่ ในขณะที่เกิดเหตุคดีนี้ ข้อ ๒ บัญญัติว่า "ตลอดระยะเวลาทำงานปกติภายในสถานที่ประกอบการ ที่ให้ลูกจ้างทำงานจะมีปริมาณความเข้มข้นของสารเคมีในบรรยากาศของการทำงานโดยเฉลี่ย เกินกว่าที่กำหนดไว้ในตารางหมายเลข ๑ ห้ามประกาศนี้มีได้" ซึ่งตามตารางหมายเลข ๑ ลำดับที่ ๔๑ ระบุว่าชื่อสารเคมี "ฝุ่นฝ้ายดิบ (Cotton dust (raw))" ปริมาณสารเคมี "๑ มิลลิกรัมต่ออากาศ ๑ ลูกบาศก์เมตร (mg/m³)" ข้อ ๗ บัญญัติว่า "ในกรณีที่ภายในสถานที่ประกอบการที่สารเคมีหรือฝุ่นแร่ ฟุ้งกระจายสู่อากาศของการทำงานเกินกว่าที่กำหนดไว้ในตารางหมายเลข ๑, ๒, ๓ หรือ ๔ ให้นายจ้างดำเนินการแก้ไขหรือปรับปรุงเพื่อลดความเข้มข้นของสารเคมีหรือปริมาณฝุ่นแร่มิให้เกินกว่าที่กำหนดไว้ในตารางดังกล่าวแล้ว หากแก้ไขหรือปรับปรุงไม่ได้ นายจ้างจะต้องจัดให้ลูกจ้าง สวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในหมวด ๒ ตลอดเวลาที่ลูกจ้างทำงานเกี่ยวกับสารเคมีที่มีลักษณะหรือปริมาณที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพร่างกายของ ลูกจ้างดังต่อไปนี้ "(๑) ฝุ่น ละออง ฟุ้ง แก๊สหรือไอเคมี ต้องสวมใส่ที่กรองอากาศหรือเครื่องช่วย หายใจที่เหมาะสม..." และในหมวด ๒ มาตรฐานเกี่ยวกับอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล ข้อ ๑๑ บัญญัติว่า "ที่กรองอากาศสำหรับใช้ครอบจมูกและปากกันสารเคมี ต้องสามารถลดปริมาณ ความเข้มข้นของสารเคมีมิให้เกินกว่าที่กำหนดไว้ในตารางหมายเลข ๑, ๒ และ ๓" ตามบทบัญญัติ ดังกล่าวข้างต้น กฎหมายได้กำหนดหน้าที่ของนายจ้างที่สถานที่ประกอบการที่ให้ลูกจ้างทำงานและมี

สารเคมีที่กระจายสู่บรรยากาศของการทำงาน จะมีปริมาณความเข้มข้นของสารเคมีในบรรยากาศของการทำงานโดยเฉลี่ยเกินกว่าที่กำหนดไว้ไม่ได้ โดยสารเคมีที่เป็น "ฝุ่นฝ้ายดิบ" จะมีปริมาณสารเคมีเกินกว่า "๑ มิลลิกรัมต่ออากาศ ๑ ลูกบาศก์เมตร" ไม่ได้ ทั้งนี้ ตลอดระยะเวลาทำงานปกติของลูกจ้าง ในกรณีที่อยู่ในสถานที่ประกอบการที่สารเคมีที่กระจายสู่บรรยากาศของการทำงานเกินกว่า ๑ มิลลิกรัมต่ออากาศ ๑ ลูกบาศก์เมตร นายจ้างต้องดำเนินการแก้ไขหรือปรับปรุงเพื่อลดความเข้มข้นของสารเคมีให้เกินกว่าที่กำหนดไว้ดังกล่าว เมื่อไม่สามารถแก้ไขหรือปรับปรุงได้แล้ว นายจ้างจึงต้องจัดให้ลูกจ้างสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลซึ่งได้แก่ที่กรองอากาศหรือเครื่องช่วยหายใจที่เหมาะสม ทั้งนี้ ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ตลอดเวลาที่ลูกจ้างทำงานเกี่ยวกับสารเคมีที่มีลักษณะหรือปริมาณที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพร่างกายลูกจ้าง ซึ่งมาตรฐานที่กำหนดไว้สำหรับที่กรองอากาศสำหรับใช้ครอบจมูกและปากกันสารเคมี คือ ต้องสามารถลดปริมาณความเข้มข้นของสารเคมีให้เกินกว่าที่กำหนดไว้ด้วย ข้อเท็จจริงจากคำเบิกความของนางวารภรณ์ ชาญธวัชชัย นักวิชาการแรงงาน ๖ ว. และนายณรงค์ คงด้วยแก้ว นักวิชาการ ๖ ว. สถาบันความปลอดภัยในการทำงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ว่า ได้ไปตรวจโรงงานของจำเลยที่ ๑ เมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๓๙ ผลการตรวจ ๑๐ จุด ปรากฏว่ามีอยู่ ๙ จุด ที่เกินมาตรฐานรายละเอียดการตรวจปรากฏตามเอกสารหมายเลข ๑.๒๔๔ ซึ่งตามเอกสารดังกล่าวได้รายงานผลการตรวจโรงงานของจำเลยที่ ๑ ปรากฏว่า "สภาพการทำงานมีความเกี่ยวข้องกับฝุ่นฝ้ายและมีฝุ่นฝ้ายกระจายโดยทั่วไป จากการใช้เครื่องตรวจวัดฝุ่นฝ้ายชนิดอ่านค่าได้ทันที พบว่า ค่าความเข้มข้นของฝุ่นในบรรยากาศการทำงานมีค่าอยู่ระหว่าง ๐.๒ - ๑.๗ มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร โดยค่ามาตรฐานความปลอดภัยของฝุ่นฝ้ายในบรรยากาศการทำงานต้องไม่เกิน ๑ มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ตลอดระยะเวลาการทำงาน..." และปรากฏข้อความด้วยว่า "เจ้าหน้าที่ได้ออกหนังสือเตือนให้บริษัทฯ

- ๒๔ -

ควบคุมการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลอย่างถูกต้องและเข้มงวดตลอดระยะเวลาทำงาน” นอกจากนั้น รายงานผลการตรวจวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการทำงานและสำรวจข้อมูลด้านสุขภาพบริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด ของสถาบันความปลอดภัยในการทำงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๓๕ เอกสารหมายเลข จ.๒๔๓ ก็ปรากฏข้อความว่า การประเมินผลเกินกว่าค่ามาตรฐานทุกตัวอย่าง มีฝุ่นฝ้ายที่กระจายในบรรยากาศการทำงานในทุกแผนก และมีข้อเสนอว่าที่ปิดจุกที่ใช้อยู่ไม่เหมาะสมและไม่สามารถป้องกันฝุ่นฝ้ายขนาดเล็กที่เข้าสู่ระบบทางเดินหายใจได้ นายณัฐวัตร มนต์เทเวศย์ ขณะที่ยังดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถาบันความปลอดภัยในการทำงาน ได้ตรวจจากรายงานของพนักงานตรวจแรงงานที่ไปตรวจความปลอดภัยในสถานประกอบการของจำเลยที่ ๑ ว่า สถานประกอบการของจำเลยที่ ๑ มีฝุ่นเกินมาตรฐานตามกฎหมาย จึงได้ให้พนักงานตรวจแรงงานดังกล่าวสั่งให้นายจ้างแก้ไขที่ต้นกำเนิดของการเกิดฝุ่นนั้น และยังได้รับรายงานอีกว่าอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่เป็นผ้าปิดจุกไม่สามารถกรองฝุ่นได้จึงได้แจ้งให้จัดการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเครื่องป้องกันด้วย ตามรายงานของพนักงานตรวจแรงงานที่ไปตรวจสถานประกอบการของจำเลยที่ ๑ ในเรื่องผ้ากรองฝุ่น นายณัฐวัตรเห็นว่าผ้ากรองฝุ่นไม่ได้มาตรฐานที่กำหนดไว้ การตรวจสอบจะใช้วิธีส่องผ้าปิดจุกหรือที่กรองฝุ่นกับแสงแดดหรือส่องกับดวงไฟ ถ้าส่องแล้วยังมองเห็นทะลุได้ก็ไม่สามารถป้องกันฝุ่น ผ้าปิดจุกหรือที่กรองฝุ่นตามตัวอย่างเอกสารหมายเลข ล.พ.๒๐ เมื่อส่องกับดวงไฟในห้องพิจารณาแล้วก็มองเห็นทะลุได้ เห็นว่าผ้าปิดจุกหรือที่กรองฝุ่นดังกล่าวไม่ได้มาตรฐานที่กำหนดไว้ จำเลยทั้งสองมิได้มีพยานหลักฐานมาสืบแสดงในเรื่องปริมาณความเข้มข้นของสารเคมีฝุ่นฝ้ายดิบที่ฟุ้งกระจายสู่อากาศในการทำงานในโรงงานของจำเลยที่ ๑ และในเรื่องการแก้ไขหรือปรับปรุงเพื่อลดความเข้มข้นของสารเคมีฝุ่นฝ้ายดิบมิให้เกินกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายให้ปรากฏข้อเท็จจริงแตกต่าง

/ จากพยาน

จากพยานหลักฐานของฝ่ายโจทก์ จำเลยทั้งสองมีพยานหลักฐานมาสืบให้ข้อเท็จจริงฟังได้โดยสรุปว่า จำเลยที่ ๑ ได้แจกผ้าปิดจมูกให้ลูกจ้างของจำเลยที่ ๑ ใช้ตั้งแต่ปี ๒๕๑๙ เป็นต้นมา ตามข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างระหว่างจำเลยที่ ๑ และสหภาพแรงงานทอผ้ากรุงเทพ ผ้าปิดจมูกที่จำเลยที่ ๑ แจกได้เปลี่ยนรูปแบบตามที่ลูกจ้างและสหภาพแรงงานร้องขอถึง ๘ รูปแบบ จนถึงปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานทางราชการใดกำหนดมาตรฐานหรือรูปแบบของผ้าปิดจมูก จำเลยที่ ๑ ได้ใช้วิธีตรวจสอบผ้าปิดจมูกด้วยการใช้กระบอกเป่าเป่าลงไปผ้าปิดจมูกนั้นว่าผ้าปิดจมูกกันฝุ่นเป่าได้หรือไม่ พนักงานสวมใส่สบายหรือไม่ จำเลยที่ ๑ มีประกาศตามเอกสารหมายเลข ๓.พ.๓ และ ๓.พ.๔ ตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๓๖ เป็นต้นมา จำเลยที่ ๑ ได้คอยติดตามดูแลให้ลูกจ้างของจำเลยที่ ๑ ปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าว แต่มิได้มีการลงโทษแก่ลูกจ้างที่ฝ่าฝืนระเบียบเกี่ยวกับการใช้ผ้าปิดจมูก หัวหน้างานเพียงตักเตือนด้วยวาจาเท่านั้น เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบพยานหลักฐานของโจทก์ทั้งหมดกับของจำเลยทั้งสองแล้ว เห็นว่า คำเบิกความและรายงานทุกฉบับของพนักงานตรวจแรงงานและเจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่ตรวจความปลอดภัยในการทำงานให้เป็นไปตามบทกฎหมายข้างต้นเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดจากการปฏิบัติตามหน้าที่ด้วยความรู้ในวิชาการด้านความปลอดภัยในการทำงาน และมีได้แสดงให้เห็นถึงความเป็นฝักเป็นฝ่ายจึงมีน้ำหนักให้รับฟังได้ตั้งคำเบิกความและรายงานนั้น ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า โรงงานของจำเลยที่ ๑ สถานที่ประกอบกิจการที่ให้ลูกจ้างทำงาน มีสารเคมีฝุ่นฝ้ายดิบฟุ้งกระจายสู่บรรยากาศของการทำงานเกินกว่า ๑ มิลลิกรัมต่ออากาศ ๑ ลูกบาศก์เมตร อยู่หลายจุด ทั้งในการตรวจวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการทำงานเมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๓๕ และการตรวจวัดในเดือนพฤษภาคม ๒๕๓๙ โรงงานของจำเลยที่ ๑ จึงมีภาวะแวดล้อมที่เป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติ ข้อ ๒ แห่งประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง ความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับภาวะแวดล้อม (สารเคมี) ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๒๐ ตลอดระยะเวลาที่ลูกจ้างของจำเลยที่ ๑

- ๒๖ -

และโจทก์แต่ละคนทำงานมาจนถึงวันที่ออกจากงานหรือวันที่ฟ้อง (๙ พฤษภาคม ๒๕๓๘) แล้วแต่กรณี และข้อเท็จจริงฟังได้ต่อไปว่า จำเลยที่ ๑ ก็มีได้ดำเนินการแก้ไขหรือปรับปรุงเพื่อลดความเข้มข้นของสารเคมีฝุ่นฝ้ายดิบมิให้เกินกว่าที่กำหนดไว้ และผ้าปิดจมูกที่จำเลยที่ ๑ จัดให้ลูกจ้างของจำเลยที่ ๑ สวมใส่นั้น มิใช่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลที่ได้มาตรฐานกล่าวคือไม่สามารถลดปริมาณความเข้มข้นของสารเคมีฝุ่นฝ้ายดิบมิให้เกินกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายได้ จึงโดยทั้งสองซึ่งเป็นนายจ้างจึงมิได้ปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ในข้อ ๘ และ ข้อ ๑๑ แห่งประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง ความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับภาวะแวดล้อม (สารเคมี) ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๒๐ ตลอดระยะเวลาที่ลูกจ้างและโจทก์แต่ละคนทำงานมาจนถึงวันที่ออกจากงานหรือวันที่ฟ้องแล้วแต่กรณี เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่าจำเลยทั้งสองฝ่าฝืนประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง ความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับภาวะแวดล้อม (สารเคมี) ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๒๐ ข้อ ๒ ข้อ ๘ และข้อ ๑๑ ซึ่งเป็นเหตุให้มีฝุ่นฝ้ายฟุ้งกระจายสู่บรรยากาศในการทำงานจนมีความเข้มข้นเกินกว่าปริมาณที่กำหนดไว้และผ้าปิดจมูกหรือที่กรองอากาศอันเป็นอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลไม่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่สามารถลดปริมาณฝุ่นฝ้ายได้ โจทก์แต่ละคนทำงานในโรงงานของจำเลยที่ ๑ มานานและได้รับฝุ่นฝ้ายจนเป็นโรคบิลลีโนสิส เสียหายแก่ร่างกายและอนามัย ย่อมถือได้ว่าจำเลยทั้งสองกระทำละเมิดต่อโจทก์แต่ละคนตั้งแต่วันที่ประกาศกระทรวงมหาดไทยฉบับดังกล่าวข้างต้นมีผลใช้บังคับคือวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๒๑ หรือวันที่โจทก์แต่ละคนเข้าทำงานหลังจากวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๒๑ ซึ่งถือเป็นวันที่การละเมิดได้เกิดขึ้น และได้กระทำละเมิดตลอดมาจนถึงวันที่โจทก์แต่ละคนออกจากงานหรือจนถึงวันที่ฟ้องแล้วแต่กรณี ซึ่งถือเป็นวันที่สิ้นสุดการละเมิดที่อ้างในคำฟ้อง

ส่วนกรณีที่โจทก์แต่ละคนกล่าวหาในคำฟ้องกรณีที่สองว่าจำเลยทั้งสองฝ่าฝืน

- ๒๗ -

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕ นั้น เห็นว่า มาตรา ๙๖ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวกำหนดว่า "แหล่งกำเนิดมลพิษใดก่อให้เกิดหรือเป็นแหล่งกำเนิดของการรั่วไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษอันเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายหรือสุขภาพอนามัย หรือเป็นเหตุให้ทรัพย์สินของผู้อื่นหรือของรัฐเสียหายด้วยประการใด ๆ เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษนั้นมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายเพื่อการนั้น ไม่ว่าการรั่วไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษหรือไม่ก็ตาม..." และมาตรา ๔ บัญญัติว่า "มลพิษ" หมายความว่า ของเสีย วัตถุอันตราย และมลสารอื่น ๆ รวมทั้งกาก ตะกอน หรือสิ่งตกค้างจากสิ่งเหล่านั้นที่ถูกปล่อยทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษ หรือที่มีอยู่ในสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ซึ่งก่อให้เกิดหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือภาวะที่เป็นพิษภัยอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนได้ และให้หมายความรวมถึง รังสี ความร้อน แสง เสียง กลิ่น ความสั่นสะเทือน หรือเหตุรำคาญอื่น ๆ ที่เกิดหรือถูกปล่อยออกจากแหล่งกำเนิดมลพิษด้วย "แหล่งกำเนิดมลพิษ" หมายความว่า ชุมชน โรงงานอุตสาหกรรม อาคาร สิ่งก่อสร้าง ยานพาหนะ สถานที่ประกอบกิจการใด ๆ หรือสิ่งอื่นใด ซึ่งเป็นแหล่งที่มาของมลพิษ "วัตถุอันตราย" หมายความว่า วัตถุระเบิดได้ วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์ และวัตถุเปอร์ออกไซด์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุที่มีอันตรายร้ายแรง วัตถุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง วัตถุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์ หรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สิน หรือสิ่งแวดล้อม เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า จำเลยที่ ๑ เป็นโรงงานอุตสาหกรรมหรือสถานที่ประกอบกิจการทอดผ้าซึ่งเป็นแหล่งที่มาของฝุ่นฝ้ายอันถือได้ว่าเป็นวัตถุอันตรายและเป็นมลพิษประการหนึ่ง โรงงานของจำเลยที่ ๑ จึงเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่ก่อให้เกิดหรือแหล่งกำเนิดของการ

/ รั่วไหล

- ๒๘ -

รั่วไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษอันเป็นเหตุโดยตรงให้โจทก์แต่ละคนเป็นโรคบิสสิโนสิสหรือได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือสุขภาพอนามัย จำเลยทั้งสองซึ่งเป็นเจ้าของผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดนั้นจึงมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายแก่โจทก์แต่ละคนตามมาตรา ๙๖ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ และกรณีนี้ถือว่า จำเลยที่ ๑ เป็นแหล่งมลพิษตลอดมาและทำให้โจทก์แต่ละคนได้รับอันตรายตั้งแต่วันที่ พระราชบัญญัติดังกล่าวบังคับ (วันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๓๕) เป็นต้นมาจนถึงวันที่โจทก์แต่ละคนออกจากงานหรือจนถึงวันที่ฟ้องแล้วแต่กรณีซึ่งถือว่าเป็นวันที่สิ้นสุดของการละเมิดที่อ้างในคำฟ้อง

โดยสรุป ข้อเท็จจริงรับฟังและถือได้ว่าโจทก์ที่ ๑ ถึงที่ ๑๗ และที่ ๑๙ ถึงที่ ๓๘ ป่วยเป็นโรคบิสสิโนสิสจากการกระทำละเมิดของจำเลยทั้งสอง

ในประเด็นข้อพิพาทที่ว่าคดีของโจทก์ที่ ๑ ถึงที่ ๑๗ และที่ ๑๙ ถึงที่ ๓๘ ขาดอายุความหรือไม่นั้น เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่าจำเลยทั้งสองกระทำต่อโจทก์แต่ละคนโดยฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยในการทำงานตั้งแต่วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๒๑ หรือวันที่โจทก์แต่ละคนเข้าทำงานหลังจากวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๒๑ ซึ่งถือว่าเป็นวันที่การละเมิดได้เกิดขึ้น และกระทำต่อโจทก์แต่ละคนโดยฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติตั้งแต่วันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๓๕ ซึ่งถือเป็นวันที่ความรับผิดทางแพ่งได้เกิดขึ้น และจำเลยทั้งสองได้กระทำละเมิดหรือฝ่าฝืนกฎหมายตลอดมาจนถึงวันที่โจทก์แต่ละคนออกจากงานหรือวันที่ฟ้องแล้วแต่กรณี ซึ่งถือว่าเป็นวันสิ้นสุดการละเมิดที่อ้างในคำฟ้องแล้ว กรณีจึงมีปัญหาคือต้องวินิจฉัยต่อไปว่า โจทก์แต่ละคนได้ทราบถึงการละเมิดหรือสิทธิเรียกร้องให้จำเลยทั้งสองรับผิดชอบทางแพ่งและรู้ตัวผู้จะฟ้องค่าใช้จ่ายค่าสินไหมทดแทนตั้งแต่เมื่อใด ในข้อนี้จำเลยที่ ๑ ได้อ้างใบรับรองแพทย์ ตามเอกสารหมายเลข ล.พ.๑๔ และบัญชีรายชื่อโจทก์ผู้ป่วยด้วยโรคบิสสิโนสิส เอกสารหมายเลข ล.พ.๑๕ ซึ่งโจทก์ที่ ๑ ก็เบิกความว่า

/ โจทก์

โจทก์ที่ ๑ ทราบแน่ชัดว่าเป็นโรคบิสสิโนสิสในวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๓๕ โดยไปตรวจกับ แพทย์หญิงอรพรรณ เมธาติลลกุล ซึ่งตรงกับเอกสารหมาย ล.พ.๑๔ และ ล.พ.๑๕ ดังกล่าวข้างต้น ส่วนโจทก์อื่นแต่ละคนมิได้เบิกความหรือโต้แย้งเอกสารหมาย ล.พ.๑๔ และ ล.พ.๑๕ เป็นอย่างอื่น เมื่อประมวลพยานหลักฐานของคู่ความทั้งสองฝ่ายทั้งที่นำสืบเพิ่มเติมและที่สืบไว้ก่อนแล้ว ข้อเท็จจริง พึงได้ว่าโจทก์ทุกคนทราบว่าตนป่วยเป็นโรคบิสสิโนสิสตั้งแต่วันที่ไปตรวจร่างกายและแพทย์หญิง อรพรรณ เมธาติลลกุล แจ้งให้ทราบตั้งแต่วันเดือนปีที่ปรากฏตามเอกสารหมาย ล.พ.๑๕ ของ "เริ่มป่วย" คือ โจทก์ที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๓๕ โจทก์ที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๓๕ โจทก์ที่ ๓ เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๓๖ โจทก์ที่ ๔ เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๓๖ โจทก์ที่ ๕ เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๓๗ โจทก์ที่ ๖ เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ โจทก์ที่ ๗ เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๓๕ โจทก์ที่ ๘ เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๓๕ โจทก์ที่ ๙ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๓๗ โจทก์ที่ ๑๐ เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๓๗ โจทก์ที่ ๑๑ เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๓๖ โจทก์ ที่ ๑๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๓๗ โจทก์ที่ ๑๓ เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗ โจทก์ที่ ๑๔ เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๓๗ โจทก์ที่ ๑๕ เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗ โจทก์ที่ ๑๖ เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๓๗ โจทก์ที่ ๑๗ เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๓๗ โจทก์ที่ ๑๘ เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๓๗ โจทก์ที่ ๒๐ เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๓๗ โจทก์ที่ ๒๑ เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๓๕ โจทก์ที่ ๒๒ เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๓๖ โจทก์ที่ ๒๓ เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๓๗ โจทก์ที่ ๒๔ เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๓๗ โจทก์ที่ ๒๕ เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๓๖ โจทก์ที่ ๒๖ เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๓๖ โจทก์ที่ ๒๗ เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๓๗ โจทก์ที่ ๒๘ เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๓๖ โจทก์ที่ ๒๙ เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๓๗ โจทก์ที่ ๓๐ เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๓๗ โจทก์ที่ ๓๑ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๓๗ โจทก์ที่ ๓๒ เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๓๖

/ โจทก์

